

NAZIV PROJEKTA:

Interdisciplinarnost - mogućnost povezivanja (korelacije) nastavnih sadržaja iz različitih predmeta kroz obrazovnu dramu – OGLED

TEMA DRAMSKOG PROCESA: Putovanje u Madrid

UKLJUČENI PREDMETI: engleski jezik, likovna kultura, istorija

UČESNICI PROJEKTA: Marina Kopilović (profesor engleskog jezika) Biljana Vukojičić (profesor likovne kulture), Mirjana Milošević (profesor istorije), učenici VIII2 odeljenja

AUTOR PROJEKTA: Marina Kopilović (profesorka engleskog jezika) u saradnji sa Mirjanom Milošević (profesorka istorije) i Biljanom Vukojičić (profesorka likovne kulture)

UVOĐENJE NOVINE:

U ovom radu, prikazane su dramske metode i tehnike rada koje učenicima pružaju mogućnost da aktivno učestvuju u nastavnom procesu, sami kreiraju i upravljaju svojim učenjem na način gde svi mogu da dostignu određeni stepen postignuća, odnosno gde svako od njih može da kaže da nešto može, ume ili zna. U odnosu na druge nastavne pristupe, obrazovna drama pruža široke mogućnosti povezivanja gradiva iz različitih predmeta na kreativan i maštovit način koji je učenicima koristan i zanimljiv. Osim interdisciplinarnosti, dramski svet u koji oni ulaze omogućava povezivanje nastavnih sadržaja sa stvarnim životom (učenici putuju, razgovaraju, obilaze muzeje, biblioteke, idu na koncerte...) što nastavu dodatno čini smislenom i svrsishodnom. S obzirom na visok stepen improvizacije i nepredvidivosti koje obrazovna drama kao takva nosi sa sobom, ovakav način rada ujedno predstavlja i izazov, kako za učenike, tako i za nastavnike. Izazov nadalje podstiče radoznalost. Izazov, radoznalost i uviđanje smislenosti učenja podižu stepen motivacije učenika za učenje koja je najvažniji preduslov za uspešnu realizaciju nastavnog procesa.

CILJ PROJEKTA: Učenici mogu da povežu znanja iz različitih predmeta i zaokruže delove u celinu.

ZADACI PROJEKTA:

- razvijanje sposobnosti koncentracije i fokusiranja na zadatak;
- usmeravanje pažnje na važne činjenice i uočavanje uzročno posledičnih veza;
- razvijanje kapaciteta učenika za preuzimanje odgovornosti i za pozitivnu reakciju na izazov kao stimilusa za učenje;
- razvijanje kreativne mašte i adaptacija na nove prostorne i vremenske kontekste;
- razvijanje komunikacijskih veština;
- podsticanje kooperativnih navika u radu;
- razvijanje sopstvenih strategija učenja.

NASLOV PRIČE: *Nagradno studijsko putovanje u Madrid*

SAŽETAK SCENARIJA

Engleski jezik (2 časa)

Učenici, u ulozi naprednih studenata istorije i lepih umetnosti, idu na studijsko putovanje u Madrid gde bi trebalo da posete Špansku narodnu biblioteku kako bi istraživali i došli do podataka o Španskom građanskom ratu, konkretno o bombardovanju Gernike. Na putu za Madrid, svraćaju u Beč gde provode dva dana. Prvog dana razgledaju znamenitosti i šetajući gradom ugledaju reklamu za koncert ozbiljne muzike koji izvodi holandski Orkestar Johan Štraus čiji je dirigent Andre Riu. Drugog dana odlaze na taj koncert gde slušaju valcere, marševe i polke (*Trič trač molka* – Johan Štraus, *Radecki marš* – Johan Štraus, *Na lepom plavom Dunavu* – Johan Štraus, *Valcer broj 2* – D. Šostakovič – jedan od dirigentovih najomiljenijih valcera). Na tom koncertu, u publici sedi ličnost iznenađenja – *Antoni Hopkins* – koji je tu došao da bi čuo premijerno izvođenje valcera koji je on komponovao. Publika se upoznaje sa njim kroz razgovor i saznaje

da je, između ostalih, jedna od njegovih najomiljenijih uloga bila uloga Pabla Pikasa u filmu *Kako preživeti Pikasa*. Priča im o tome kako se spremao za tu ulogu – čitao je Pikasovu biografiju, proučavao njegove slike i saopštava im da je bio fasciniran slikom *Gernike* koju je video u *Muzeju kraljice Sofije* u Madridu. Pošto putuju baš u Madrid, a stići će dan pre nego što posećuju Špansku narodnu biblioteku, rešavaju da posete taj muzej. Spremaju se na put i odlaze u Madrid.

Likovna kultura (1 čas)

Stižu u muzej. Tu ih dočekuje kustos (nastavnik likovne kulture). Pokazuje im slike, ali oni kažu da ih posebno zanima *Gernika*. Kustos im pokazuje sliku i organizuje jednu radionicu gde će oni tumačiti simbole na slici. Pošto su vizuelno doživeli izgled grada koji je bio bombardovan, spremni su da odu u biblioteku i saznaju nešto više o samom bombardovanju *Gernike*.

Istorija (1 čas)

Stižu u biblioteku. Šetaju i traže bibliotekara. Iznenada, iza jedne police, izlazi starija žena. Pita ih zašto su došli. Oni joj kažu razlog svog dolaska. Ispostavlja se da je ta starica jedna od preživelih stanovnika *Gernike* koja je bila bombardovana pre 79 godina. Priča im o svom iskustvu.

SCENARIO RAZBIJEN NA ČASOVE

Engleski jezik – 1. čas – Putovanje u Beč

CILJ ČASA:

Učenici mogu da prepoznaju i imenuju znamenitosti Beča, pitaju i kažu ko je i kada nešto naslikao, komponovao, izgradio ... koristeći *Past Simple Passive*.

OBRAZOVNI ZADACI:

Učenici:

- sami formulišu temu i cilj časa kroz igru koncentracije;
- uče o znamenitostima Beča i kroz razgovor uvežbavaju *Past Simple Passive*.

VASPITNI ZADACI:

Učenici:

- razvijaju interesovanje za putovanja, istoriju i lepe umetnosti;
- razvijaju kooperativne navike u radu;
- razvijaju samokritičnost;
- razvijaju navike pristojnog ponašanja na javnim mestima.

FUNKCIONALNI ZADACI:

- razvijanje kreativne mašte i sposobnosti opisa i analize;
- jačanje sposobnosti koncentracije, pažnje i fokusiranja na zadatak;
- razvijanje sposobnosti pamćenja uz pomoć slike, zvuka, pokreta.

OBLICI RADA: frontalni, grupni

METODE I TEHIKE RADA: Biće navedene uz svaku aktivnost kod artikulacije časa.

NASTAVNI MATERIJALI: PPT (internet konekcija), projektor i zvučnici, slike i tekst o znamenitostima Beča, plakat – reklama za koncert Andre Ria, list sa pitanjima

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA / OBLASTIMA: likovna kultura (arhitektura i slikarstvo iz perioda Baroka) + profesionalna orijentacija

IZGLED UČIONICE: stolice poredane u krug, stolovi pomereni u stranu, na zidovima su slike znamenitosti Beča bez teksta i plakat – reklama za koncert.

*Napomena: Jezik komunikacije tokom celog časa je isključivo engleski. U radu se piše sve na srpskom jeziku kako bi eventualnim čitaocima bilo potpuno jasno o čemu se zapravo radi. Isto važi i za drugi čas engleskog.

Korak 1 - Zagrevanje – Igra koncentracije – Neka zamene mesta (5 minuta)

Učenici i nastavnik sede u krug. Nastavnik objasni – *Započecemo ovaj čas igrom koncentracije koja se zove „Neka zamene mesta“.* Skloni jednu stolicu u stranu, stane u centar kruga i nastavi – *Tema igre je putovanje. Ja ću je započeti. Reći ću, na primer, neka zamene mesta svi koji vole da putuju. Svi oni koji vole da putuju moraju da stanu i sednu na neku drugu stolicu uključujući i mene koja pozivam. Imamo jednu stolicu manje, dakle neko od nas će ostati bez mesta. Onaj koji ostane bez mesta stane u centar i poziva novi krug tako što kaže – neka zamene mesta svi oni koji vole...nešto što je na bilo koji način povezano sa putovanjima – izazov, avanturu, putovanje avionom, razgledanje znamenitosti ...Na neku magičnu reč, koju ćete vi sada sami odrediti, svi menjamo mesta. Hajde da se dogovorimo koja reč će biti ta magična reč.* Učenici predlažu i glasaju. Pošto se završi, nastavnik navodi učenike da sami formulišu cilj časa. Pita – *O čemu ćemo danas razgovarati - (o putovanjima i obilaženju znamenitosti)* Na tabli napiše: *Tema i cilj: putovanja i obilazak znamenitosti - Nastavlja – Da li ćete ih samo razgledati ili ćete moći i da ih opišete? (moći ćemo i da ih opišemo). Šta mislite, koju ćemo jezičku strukturu da uvežbavamo? (Past Simple Passive)* Uz crticu iza znamenitosti doda razgovor i opisivanje kroz upotrebu glagolskog oblika *Past Simple Passive*.

Korak 2 – Uspostavljanje dramskog konteksta (nastavnik u ulozi naratora + vizuelizacija + kolektivna uloga + pantomima) (5 minuta)

Učenici sede u krug. Nastavnik, u ulozi naratora, polako uspostavlja dramski kontekst. Govori – *Udobno se smestite i zatvorite oči. Vi ste napredni studenti istorije i lepih umetnosti. Kasno je poslepodne, umorni ste od napornih predavanja. Pokažite mi blagim pokretom tela i grčem na licu koliko ste umorni. Jedva čekate da stignete kući. Pokažite mi opet blagim pokretom tela i osmehom na licu koliko to želite.* Dok nastavnik govori, a učenici kroz pokret komuniciraju sa njim, polako prilazi lap topu i klikne na link ka mejlu (PPT) vodeći računa da ne ometa učenike u vizuelizaciji. Nastavlja priču – *Sada se kratko opustite. Kada čujete klik prstiju, otvorite oči i pogledajte ka meni – stane tik uz lap top, klikne prstima.* Učenici otvore oči i pogledaju ka nastavniku koji ih pita – *Šta vidite? (mejl) Za koga je? (za nas) Od koga je? (od dekana) Šta mejl kaže? Hajde da ga pročitamo. Ko će da ga pročita naglas?*

*Napomena: Nastavnik je pre časa sam sebi poslao mejl kojim se, iz uloge dekana fakulteta, obraća učenicima koji su ulozili studenata. Mejlom ih obaveštava da su, kao najbolji studenti, dobili nagradno studijsko putovanje u Madrid kako bi uradili jedan istraživački rad o Španskom građanskom ratu, ali da će na tom putu imati dva dana boravka u Beču.

Jedan učenik pročita mejl. Nastavnik ih pita da li žele da putuju i pozove ih da se spreme i krenu na put.

Korak 3 – Dolazak u Beč i obilazak znamenitosti (nastavnik u ulozi + kolektivna uloga + individualne uloge) (15 minuta)

Nastavnik u ulozi naratora proširuje dramski kontekst – *Vi ste sada na bečkom aerodromu. Devet je sati ujutru. U svoje sobe možete da uđete tek u tri sata posle podne. Šta ćete da uradite? Hoćete li da sedite na aerodromu*

i čekate da dođe vreme da uđete u svoje sobe? (očekivani odgovor je – NE) Šta možete da uradite za tih šest sati? Učenici daju predloge. Očekuje se da će se neko setiti da mogu da obilaze Beč. Pre nego što se razgovor nastavi, nastavnik pozove pet dobrovoljaca koji bi trebalo da preuzmu uloge kustosa muzeja i lokalnih vodiča. Da im kratak tekst o svakoj znamenitosti i kaže im da odu do svog „radnog mesta“ (do slike na zidu za koju su dobili tekst i do slajda na kom je slika Španske škole jahanja i link ka YouTube kanalu gde će pogledati snimak konja koji „plešu“ valcer i „igraju“ polku) da se malo pripreme za predstojeću posetu, da pročitaju date tekstove i pokušaju da zapamte što više.

Link za Špansku školu jahanja: <https://www.youtube.com/watch?v=p2I1rx166Xs>

*Pošto učenici uvežbavaju pasivne oblike prostog prošlog vremena, svi tekstovi sadrže većinu rečenica u kojima se ti oblici koriste.

Dok se kustosi i lokalni vodiči pripremaju, postavlja se novo pitanje – *Hoćete li sami da krenete u avanturu ili ćete da potražite pomoć? (da potražimo pomoć) Kome ćete se obratiti? (nekome na aerodromu, šalter informacija na primer) Pa hajde da pitamo nekoga. Šta ćete prvo da pitate? (gde je šalter za turističke informacije) Aha. Dobro. Ja sam zemaljska stjuardesa. Pitajte me.* Učenici pitaju, nastavnik odgovori, to jest pride jednom učeniku i zamoli ga da on bude lokalni vodič. Da mu papir na kom pišu imena znamenitosti koje će obilaziti i zastavicu na kojoj piše Austrija koju drži podignutu (kao što vodiči drže kišobrane) dok ih vodi u razgledanje Beča. Lokalni vodič se predstavi i pozove studente da ga prate. Stižu do Dvorca Šenbrun. Kustos im poželi dobrodošlicu, predstavi se i ispriča kratku priču o vremenu kada je nastala, po čemu je poznata, i šta sve može da se vidi u njemu. Postupak je dalje isti za sve ostale znamenitosti koje obilaze – Dvorci Belveder, Katedrala Sveti Stefan, Kuća mora. Na kraju dolaze do Španske škole jahanja. Na ulazu ih dočekuje njihov lokalni vodič koji im se predstavi, kratko objasni po čemu je ona poznata i pozove ih da uđu i „uživo“ odgledaju jedan „ples“ konja. Objasni im da je danas specijalan dan (dobio je i to uputstvo na papiru) i da oni koji dođu između 13:00 i 13: 10, imaju besplatan ulaz i pola sata boravka u školi jahanja. „Ulaze i gledaju „ples“ konja (vodič klikne na link). Pošto izađu iz škole jahanja, nastavnik ih pita koliko ima sati. Oko pola dva je i taman imaju vremena da stignu u hotelske sobe, da se smeste i malo odmire. Kreću polako kroz grad i ugledaju plakat na kom piše da narednog dana Adre Riu ima koncert u Dvorcu Šenbrun. Zastanu, pogledaju ga i reše da idu na taj koncert. Nastavnik ih pita kako će da uđu, nemaju karte. Navodi ih da se sete da mogu da ih rezervišu putem interneta iz hotela.

Korak 4 – Dolazak u hotel (nastavnik u ulozi + ekspertske grupe + kolektivna uloga) (15 minuta)

Nakon sat vremena stižu u hotel. Nastavnik, u ulozi recepcionara, pozdravlja pristigle goste i deli ključeve. Uz put ih pita gde su bili i šta su videli, da li su zadovoljni, da li im se svideo Beč... Smešta ih u šest soba, s tim što je jedna dvokrevetna. Pet grupa (učenici iz višekrevetnih soba) seda na stolice koje zatvaraju u mali krug (ekspertske grupe), a učenici iz „dvokrevetne“ sobe sedaju sa strane. Svaka „višekrevetna soba“ dobija seriju od pet vezanih pitanja za jednu od znamenitosti koju su videli. Učenici iz „dvokrevetne sobe“ dobijaju uputstvo na osnovu kog će, iz uloge novinara, da se pripreme za razgovor sa studentima.

Učenici rade u svojim grupama. Nastavnik obilazi, ali se ne meša. Svi odgovori podrazumevaju upotrebu gore navedenog pasivnog oblika (*Primer: Schonbrun Palace was built in 1642. It was used as a summer residence by the wife of Emperor Ferdinand II.*)

Pošto završe, nastavnik da znak „novinarima“ da pozovu studente u hol hotela. Objasne (kako im je dato u uputstvu na papiru) da su čuli od recepcionara da su stigli neki studenti iz Srbije koji su obišli Beč, da su došli da čuju šta su videli, kakvi su im utisci i da hoće da ih slikaju i snimaju (nastavnik daje svoj foto aparat). Grupe

izveštavaju, svaki član mora da izgovori barem jednu rečenicu (nastavnik to naglasi), novinari postavljaju pitanja i potpitanja, zapisuju ono što čuju. Fotografiju i snimaju.

Predviđeno je da komunikacija ide što spontanije, tako da nastavnik neće prekidati učenike dok govore bez obzira na greške koje će eventualno praviti. Cilj je da se što više priča i da „iskrsnu“ i neka nepredviđena pitanja. Ovo je ujedno i prilika za nastavnika da proceni koliko su učenici u stanju da opišu znamenitosti bez gledanja u papir i koliko tačno mogu da koriste predviđenu jezičku strukturu.

Domaći zadatak: učenici pismeno odgovaraju na pitanja o kojima su razgovarali na času.

Korak 5 – Refleksija – razgovor (5 minuta)

Svi se vraćaju u svoje normalne uloge, ponovo sede u velikom krugu. Nastavnik povede razgovor – *Da li vam se svidelo? Zašto? Da li ste lakše učili? Kako to znate? Koje ste sve uloge imali? Da li mislite da biste mogli da budete kustosi, vođiči, novinari...? Ovo je povezano sa profesionalnom orijentacijom. Koji vam je deo časa bio najzanimljiviji? Koji vam je bio najmanje zanimljiv? Da li biste želeli da radite ponovo na ovaj način? Zašto? Koliko ste zadovoljni sobom? Obrazložite. Jeste li mogli više? Za sam kraj, pokretom pokažite kako se osećate. Možete da ustanete ako želite, a možete i da sedite.* Pošto pokažu, nastavnik inicira aplauz i zahvaljuje se učenicima na trudu, zalaganju i svom doprinosu uspehu časa.

Engleski jezik – 2. čas – Odlazak na koncert

CILJ ČASA:

Učenici mogu da prepoznaju i imenuju muzičke ritmove (marš, valcer, polka) i taktove i mogu da identifikuju muzička dela koja čuju i kaži ko ih je i kada komponovao koristeći *Past Simple Passive*.

OBRAZOVNI ZADACI:

Učenici:

- uče i uvežbavaju muzičke ritmove i taktove (2/4, 3/4, 4/4);
- slušaju, uče i uvežbavaju prepoznavanje i imenovanje muzičkih dela (*Trič trač polka* – Johan Štraus, *Radecki marš* – Johan Štraus, *Na lepom plavom Dunavu* – Johan Štraus, *Valcer broj 2* – D. Šostakovič);
- uvežbavaju glagolski oblik *Past Simple Passive*.

VASPITNI ZADACI:

Učenici:

- razvijaju interesovanje za muzičku i filmsku umetnost;
- razvijaju sposobnost uvažavanja različitosti (različiti muzički ukusi);
- razvijaju kooperativne navike u radu;
- razvijaju pozitivnu radoznalost.

FUNKCIONALNI ZADACI:

- razvijanje sposobnosti povezivanja zvuka i pokreta;
- jačanje sposobnosti koncentracije, pažnje i fokusiranja na zadatak;
- razvijanje sposobnosti pažljivog slušanja.

OBLICI RADA: frontalni, grupni

METODE I TEHIKE RADA: Biće navedene uz svaku aktivnost kod artikulacije časa.

NASTAVNI MATERIJALI: PPT (internet konekcija), tekst o životu i radu Antoni Hopkinsa

*Svi navedeni linkovi su na slajdovima.

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA / OBLASTIMA: muzička kultura, filmska umetnost, likovna kultura

IZGLED UČIONICE: stolice poredane u krug, stolovi pomereni u stranu

Korak 1 - Zagrevanje – Prosledi pljesak – ritmička igra – uspostavljanje i održavanje ritma, uvežbavanje aktivnog primanja i davanja (5 minuta)

Učenici stoje u krug, nastavnik takode. Objašnjava – *Ja ću sada da se okrenem ka osobi koja je sa moje desne strane, pljesnuću dlanovima u određenom ritmu i istovremeno ću izgovoriti brojeve 1 i 2. Kada pljesnem dlanovima i izgovorim brojeve, on / ona će da se okrene ka osobi do sebe i učini isto. Dalje nastavlja osoba koja je sa njegove / njene desne strane i tako u krug, sve dok pljesak ponovo ne dođe do mene. Krećemo!*

Prvi krug pljeskanja ide u ritmu marša (dvočetvrtinski takt). Drugi krug je ritam polke (četvoročetvrtinski takt), a treći u ritmu valcera (tročetvrtinski takt). U ovoj fazi, ritmovi i taktovi se ne spominju, samo se izvode kako je opisano.

Korak 2 – Dramska / muzička vrtšeka – uvežbavanje ritmova kroz pokret – kreativni izraz / koreografija (5 minuta priprema+2 minuta izvođenje)

Učenici se podele u tri grupe (razbrojavanjem). Svakoj grupi se dodeli jedan od ritmova da naprave kratku koreografiju (ne dužu od 30 sekundi) uz neki zvuk koji sami smisle (može pljesak dlanovima, pucketanje prstiju, tapkanje po bokovima...) Još uvek im se ne govore imena muzičkih ritmova. Pošto smisle i uvežbaju kreografije izvode ih na sledeći način:

Prva grupa ustaje i napravi zamrznutu sliku po svom izboru. U sebi broje do 5, odmrznu se i izvedu koreografiju. Pošto završe, ponovo naprave zamrznutu sliku i broje do 5. Odlaze na svoje mesto. Tada nastupa druga grupa na isti način i na kraju treća.

Korak 3 – Upoznavanje sa Andre Riuom i odlazak na koncert (nastavnik u ulozi + kolektivna uloga + vruća stolica) (15 minuta)

Nastavnik u ulozi vodiča dovodi učenike koji su opet u ulozi studenata do Palace Šenbrun gde ih ispred dočekuje Andre Riu lično (jedan učenik kome je nastavnik unapred šapnuo da će on to biti). Prikazan je slajd na kome su osnovni podaci o ovom muzičaru:

Učenici na osnovu datih podataka postavljaju pitanja – *Gde živite? (u Mastrohtu u Holandiji), Kako vam se zove orkestar? (Johan Štraus), Koji instrument svirate? (violinu), Koji vam je valcer najomiljeniji? (Valcer broj 2)*

Pošto se pozdrave i upoznaju ulaze u palatu i gledaju / slušaju koncert (nastavnik klikne na linkove):

<https://www.youtube.com/watch?v=MdxMLJKvL9M> (Trič-trač polka, Johan Štraus II)

<https://www.youtube.com/watch?v=oIbtOKahaVo> (Radecki marš, Johan Štraus I)

<https://www.youtube.com/watch?v=IDaJ7rFg66A> (Na lepom, plavom Dunavu, Johan Štraus II)

<https://www.youtube.com/watch?v=vauo4o-ExoY> (Valcer broj 2, Dimitri Šostakovič)

Pošto odslušaju ove četiri kompozicije, Andre Riu (učenik koji je odgovarao na pitanja) najavljuje poslednju kompoziciju koju će slušati – *A sada, jedno iznenađenje. Slušaćete kompoziciju koju je komponovao Antoni Hopkins koji je sa vama u publici* (drugi učenik sa kojim se nastavnik unapred dogovorio o toj ulozi, ali tako da ostali ne znaju). Antoni Hopkins ustaje, pozdravlja publiku, seda i sluša izvođenje valcera koji je on komponovao. Nastavnik klikne na link.

<https://www.youtube.com/watch?v=M57Fi19vcSI> (And the waltz goes on)

Korak 4 – Razgovor sa Antoni Hopkinsom (vruća stolica + kolektivna uloga) (10 minuta)

Antoni izlazi pred publiku koja mu postavlja pitanja koja su vođena informacijama koje bi trebalo da saznaju:

You want to know ...

- 1 his date and place of birth
- 2 his place of living
- 3 his marital status
- 4 if he has any other interests besides acting and music
- 5 what his favourite movie characters are
- 6 the year "Surviving Picasso" was released
- 7 who it was directed by
- 8 the way he prepared himself for acting Picasso

Učenici, iz uloge, postavljaju pitanja. On odgovara (ima podsetnik koji mu je dat pre časa). Priča im kako se pripremao za ulogu Pikasa, izražavajući veliko divljenje njegovom delu naročito za čuvenu „Gerniku“. Kada završi, poziva ih da pogledaju trejler. Klikne na link ispod. Pita ih – *Šta mislite, zašto se film zove "Kako preživeti Pikasa"?* Pretpostavlja se da će učenici moći na osnovu trejlera da pretpostave zašto.

<https://vimeo.com/27454527>

Zhvaljuju mu se na vremenu koje im je posvetio i zamole Andre Riua da im još jednom izvede valcer (klikne na link). Na kraju se pozdravljaju i kažu mu da je njihova sledeća destinacija grad Madrid i da će, pošto stižu dan pre nego što im je zakazan termin za posetu Španskoj nacionalnoj biblioteci, posetiti Muzej kraljice Sofije da vide Pikasovu sliku „Gernika“ kao i da će da pogledaju film „Kako Preživeti Pikasa“.

Korak 5 – Šta smo danas slušali? Ko je i kada komponovao te kompozicije? (3 minuta)

Učenici izlaze iz svojih uloga. Nastavnik ih pita koje su kompozicije slušali i ko ih je i kada komponovao. U pitanjima i odgovorima se koristi *Past Simple Passive* (npr. *Who was The second waltz composed by?*) U nastavku ih navodi da povežu kompozicije koje se slušali sa muzičkim ritmovima koje su uvežbavali na početku časa.

Korak 6 – Refleksija (5 minuta)

Radi se na isti način kao na prvom času engleskog.

Likovna kultura – Poseta Muzeju kraljice Sofije u Madridu

CILJ ČASA:

Učenici znaju osnovne podatke o životu i delu Pabla Pikasa i mogu da prepoznaju i istumače simbole „Gernike“.

OBRAZOVNI ZADACI:

- upoznavanje učenika sa životom i delom Pabla Pikasa;
- prepoznavanje osnovnih svojstava savremene umetnosti kroz analizu „Gernike“;
- povezivanje likovnih elemenata i načina komponovanja sa sadržajem likovnih dela.

VASPITNI ZADACI:

Učenici:

- razvijaju interesovanje za savremenu umetnost;
- razvijaju interesovanje za društveno – istorijske događaje koji su uticali na savremenu umetnost;
- uviđaju užas i zlo ratnih vihora.

FUNKCIONALNI ZADACI:

- osposbljavna je učenika za samostalnu estetsku procenu i analizu umetničkog dela;
- razvijanje kreativnosti kroz pravljenje sopstvenih verzija slika na osnovu datih elemenata.

OBLICI RADA: frontalni, grupni

METODE I TEHIKE RADA: Biće navedene uz svaku aktivnost kod artikulacije časa.

NASTAVNI MATERIJALI: PPT, kopija „Gernike“ isečene na 6 delova (po jedan komplet za svaku grupu), papir za lepljenje sastavljanje slike (za svaku grupu po jedan), lepak

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA / OBLASTIMA: istorija (Španski građanski rat)

IZGLED UČIONICE: klupe spojene za šest grupa

Korak 1 – Dolazak u Muzej kraljice Sofije (nastavnik u ulozi + kolektivna uloga) (5 minuta)

Učenici, ponovo u ulozi studenata, dolaze u Muzej kraljice Sofije. Dočekuje ih kustos (nastavnik). Na zidu ide slajd šou Pikasovih slika. Stoje u polukrug. Kustos im se obrati, pozdravi ih, predstavi se i pita odakle su i zašto su došli. Studenti objasne šta studiraju, kažu da su iz Srbije, da su zapravo došli da istražuju Španski građanski rat, ali da su u Beču sreli Antoni Hopkinsa koji im je pričao o Pikasu, te su odlučili da svrate u muzej da se upoznaju sa njegovim životom i delom.

Korak 2 – Upoznavanje sa životom i delom Pabla Pikasa (nastavnik u ulozi + kolektivna uloga) (5 minuta)

Kustos ih pita šta znaju o Pikasu. Odgovaraju po sećanju iz razgovora sa Hopkinsom i trejlera koji su gledali na času engleskog. Počinje priču o Pikasovom životu i delu ostavljajući prostor učenicima da sami postavljaju pitanja. Kaže npr. – *Pikaso nije bio samo slikar. Bio je svestrani umetnik. Zastane i podstakne ih da pitaju – A kojim se još umetnostima bavio? (vajarstvo, grafika, crtanje). Zatim ih pita – Da li znate neko njegovo umetničko delo? (čuli smo za Gerniku)* Učenici dalje nastavljaju – *Pokažite nam Gerniku. Zašto je ona toliko važna? Kom likovnom pravcu pripada ova slika? (Kubizmu) Šta je to kubizam?* Kustos im objasni. Pošto vidi da su zainteresovani za „Gerniku“, ponudi im mogućnost da učestvuju u umetničkoj radionici koja se toga dana organizuje u muzeju pod imenom „Simboli Gernike“ i kaže da mogu da se uključe i probaju da analiziraju simbole te čuvene slike.

Korak 3 – Analiza simbola „Gernike“ (nastavnik u ulozi + ekspertske grupe) (15 minuta)

Učenici se podele u šest grupa (ekspertske grupe). Na zidu je projekcija „Gernike“. Nastavnik (kustos) postavlja pitanja – *Koje boje dominiraju? (tamne, crna, siva...) Šta mislite zašto?* Podstiče ih da se sete da slika predstavlja užas rata, bombardovanja... Ispriča kako je nastala. Očekuje se da će učenici razumeti antiratnu poruku.

Daje instrukciju – *Ja ću sada podeliti ovu sliku na 6 delova. Svaka grupa će dobiti jedan deo da ga proanalizira i istumači simbole. Šapnuću vam koji je vaš deo. Dakle, ne smete da kažete ostalim grupama svoje zadatke.* Učenici u grupama analiziraju svoju šestinu slike. Kada završe, izaberu osobu koja će ih predstaviti. Ta osoba prezentuje tumačenje simbola za svoj deo slike, ali ništa ne pokazuje. Ostali slušaju i pogađaju koji je to deo.

Korak 4 – Sastavljanje nove verzije „Gernike“ (nastavnik u ulozi + ekspertske grupe) (15 minuta)

Učenici su i dalje u grupama. Svaka grupa dobija set od 6 isečenih delova „Gernike“ koju bi sada trebalo da preslože i naprave svoju verziju slike (zalepe ih na papir koji su dobili). Kada završe, izveštavaju / predstavljaju. Objašnjavaju zašto su se opredelili baš za takvu verziju slike. Analiziraju i diskutuju.

Korak 5 – Refleksija (5 minuta)

Nastavnik i učenici se vraćaju u svoje uloge. Razgovaraju o času i načinu rada – *Šta im se dopalo, šta nije? Zašto? Da li im je način rada (mogućnost da praktično prožive slike) olakšao da razumeju poruku slike? Šta su naučili o Pikasu? Da li bi voleli da je živ i da ga možda upoznaju? Zašto?*

Domaći zadatak: na svoj način nacrtati deo slike ili simbol koji je na njih ostavio najjači utisak sa kratkom deskripcijom ispod.

Istorija – Susret sa Izabelom

CILJ ČASA:

Učenici su upoznati sa građanskim ratom u Španiji: uzrocima rata, ulozi generala Franka, bombardovanjem Gernike kao simbola svih ljudskih i matrijalnih stradanja u Drugom svetskom ratu.

OBRAZOVNI ZADACI:

- upoznavanje učenika sa društveno istorijskim događajima u Španiji koji su doveli do građanskog rata;
- upoznavanje učenika sa pojedinostima vezanim za bombardovanje Gernike.

VASPITNI ZADACI:

Učenici:

- razvijaju sposobnost formalne komunikacije – učtivost i obazrivost;
- razvijaju antiratni duh;
- pokazuju interesovanje za istorijske događaje

FUNKCIONALNI ZADACI:

- osposobljavanje učenika za uočavanje uzročno posledičnih veza koje im omogućavaju lakše razumevanje istorijskih procesa i tokova kao i uloge istaknutih pojedinaca koji su odredili razvoj ljudskog društva;
- razvijnje sposobnosti asociiranja pojmova i uočavanje analogije.

OBLICI RADA: frontalni, u paru

METODE I TEHIKE RADA: Biće navedene uz svaku aktivnost kod artikulacije časa.

NASTAVNI MATERIJALI: nema

KORELACIJA SA DRUGIM PREDMETIMA / OBLASTIMA: likovna kultura (Pikaso i „Gernika“), građansko vaspitanje (učtiva komunikacija)

IZGLED UČIONICE: klupe su poređane u II

Korak 1 – Zagrevanje – Igra koncentracije – 1, 2, 3 (8 minuta)

Učenici se kreću unutar ograničenog prostora, ali tako da se ne dodiruju. Ukoliko se dodirnu, moraju da se izvinu. Na znak stop, formiraju parove – stanu licem u lice sa osobom koja im je u tom trenutku najbliža. Dogovore se koje osoba A, a ko osoba B. Započinju igru brojanja:

A: 1, B: 2, A: 3, B: 1, A: 2, B: 3 ... dok nastavnik ne kaže stop. U nastavku umesto broja tri skoče:

A: 1, B: 2, A: skok, B: 1, A: 2, B: skok ... dok ne čuju stop. Usledećem krugu, umesto broja 2 pljesnu dlanom o dlan:

A: 1, B: pljesak, A: skok, B: 1, A: plesak, B: skok. Na kraju, umesto broja 1 kažu „Ua rat“:

A: Ua rat, B: pljesak, A: skok, B: Ua rat, A: pljesak, B: skok ...

Korak 2 – Dolazak u biblioteku i upoznavanje sa Izabelom (nastavnik u ulozi + kolektivna uloga) (15 minuta)

Nastavnik u ulozi naratora vodi učenike kroz priču – *Vi ste sada u Španskoj narodnoj biblioteci. Šta radite ovde? (razgledamo i tražimo nekoga da nam pomogne) Koga tražite? (bibliotekara) A šta vam zapravo treba? (trebaju nam informacije o Španskom građanskom ratu, o bombardovanju Gernike) Aha, dobro. Sedite za ove stolove i zatvorite oči.* Nastavnik stane iza ormara i kaže učenicima da otvore oči. Polako izlazi pred njih i započinje priču – *Čula sam da ste došli ovde da istražujete Španski građanski rat, tačnije bombardovanje Gernike. Ko ste vi, odakle ste.* Učenici iz uloge odgovaraju (*studenti iz Srbije*). *A kako ste došli ovde? (dobili smo nagradno studentsko putovanje) Od koga, kako? Od dekana fakulteta? A zašto baš vi? (pa mi smo napredni studenti) Bravo! Čestitam! Šta mislite, ko sam ja?* Učenici pogađaju. Puste se malo da spekulisu. Na kraju, nastavnik sedne za sto i predstavi se:

Ja sam Izabela. Rođena sam u Gerniki. Imam 80 godina, ali me pamćenje još uvek služi. Pamtim to jutro kada sam imala celu porodicu, oca i majku, sestre i baku. Brat nije bio prisutan, a onda ... Avioni! Bilo je užasno.

Dok Izabela govori, pojavljuje se asistent bibliotekara (gost iz odeljenja VII2) koji deli studentima vrste informacija na osnovu kojih će postavljati pitanja. Rade u parovima. Kada Izabela završi svoje izlaganje, asistent bibliotekara se obrati studentima i kaže – *Dobili ste vrste informacija koje možete da saznate od Izabele. Imate detaljna uputstva o svemu. Pažljivo ih pročitajte. Postavljajte pitanja i ona će odgovoriti na njih.* Formulisu i postavljaju pitanja. Izabela odgovara.

Sadržaj teksta na papirićima sa uputstvom + moguća pitanja i odgovori:

1. Treba da saznaš koliko su Izabela i njena sestra bile stare kada se to dogodilo. *Moguće pitanje: Koliko ste imali godina kada se to dogodilo? (16) A vaše sestre (10 i 14 godina)*
2. Pitaj na pristojan način šta se dogodilo sa njenim bratom. Pokaži da ti je pomalo neprijatno. *Moguće pitanje: Izvinite što pitam, a šta se dogodilo sa vašim bratom? (On je ranije pobjegao i pridružio se republikancima protiv generala Franka.)*
3. Saznaj koju je ulogu imao general Franko i izrazi neku svoju pretpostavku o njegovoj ulozi. *Moguće pitanje: Ko je bio general Franko? Da li je možda vođa španskih fašista? (Da, jeste. Bio je vođa španskih fašista. On je počeo građanski rat u mojoj zemlji.)*
4. Saznaj ciljeve borbe republikanaca. *Moguće pitanje: Za šta su se borili tui republikanci? Koji im je bio cilj, motiv? (Borili su se protiv monarhije, za oduzimanje zemlje zemljoposjednicima.)*
5. Zanima te koliko je ljudi živelo u Gerniki tada, a koliko živi sada. *Moguće pitanje: Koliko je Gernika imala stanovnika pre bombardovanja? Koliko ima stanovnika danas? (Danas ima oko 16.000 stanovnika. Ako vam kažem da je tada bila tri puta manja, koliko je imala stanovnika? (oko 5.300))*
6. Hoćeš da znaš ko je bombardovao Izabelin grad. Oslovi je po imenu i obrati joj se krajnje zainteresovano i radoznalo. Kaži da si negde nešto čuo / la, ali da želiš to da saznaš iz prve ruke jer niko bolje od nje to ne zna.

Moguće pitanje: Izabela, ja sam negde nešto čuo / la o bombardovanju Gernike, da su je bombardovali Nemci. Da li je to isitna? Siguran /na sam da niko bolje od vas ne može da odgovori na ovo pitanje. (Da, jeste. Bombardovali su je nemački bombarderi iz Luftvafea. Da li znate šta je Luftvafe? (Pošto učenici uče nemački jezik u školi, pretpostavlja se da će neko možda znati da je to ratno vazduhoplovstvo.))

7. Obrati se Izabeli začuđeno i s nevericom pitaj da li je moguće da je general Franko naredio bombardovanje. Kaži da si gledao / la jedan film i da ne možeš da veruješ da je to stvarno bilo tako. Objasni da ne razumeš kako neko može da naredi da se bombarduje njegova zemlja. Zašto bi to neko uradio? *Moguće pitanje: Izabela, ja sam gledao / la jedan film o španskom građanskom ratu. U tom filmu se govori da je general Franko lično naredio bombardovanje Gernike. Da li je to istina? Ne mogu da verujem da neko može da naredi da se bombarduje njegova zemlja. Ako je to istina, zašto je to uradio? (Da. General Franko je naredio bombardovanje. Uradio je to iz straha. Plašio se da će izgubiti rat pa je ovim činom hteo da nas uplaši i natera da odustanemo od borbe.)*
8. Zanima te kako je uopšte počeo građanski rat u Španiji i kako se ponašao Franko i njegovi sledbenici. Čuo / la si da je to bio surov rat i da je bilo nogo žrtava. *Moguće pitanje: Kako je uopšte počeo građanski rat u Španiji? Šta su radili Franko i njegova struja? Čuo / la sam da je to bio surov rat. Koliko je bilo žrtava? (Španski građanski rat je počeo kada su republikanci pobedili na izborima. Mislili su da je ta pobeda zauvek, pa su počeli da se svete za zlo koje im je nanošeno tokom vekova vladavine monarhije. Počeli su da ubijaju sveštenike, zemljoposjednike, običan svet koji je verovao u Boga, oficire odane monarhiji ... Frankova struja je radila isto. Bio je rat. Građanski rat. Mnogo ljudi je stradalo tada. Tačan broj žrtava se ne zna, ali govori se o brojcima između 500.000 i milion žrtava.*
9. Sada te ponovo zanima sudbina njenog brata. Pitaj oprezno i s velikim poštovanjem šta se dogodilo sa njenim baratom. Ostavi joj mogućnost da, ako joj je neprijatno, i ako bi je potreslo sećanje na to, ne mora da ti odgovori na to pitanje. *Moguće pitanje: Izvinite, pitao / la bih vas o vašem bratu. Šta se desilo sa njim? Ako bi vas priča o njemu suviše potresla, ne morate da mi odgovorite na njega. (A, ne, ne. Nema problema. Ja sam ponosna na svoga brata. On je preživio bombardovanje, ali ostao je invalid.)*
10. Zanima te da li je grad Gernika bio po nečemu poznat pre bombardovanja. Objasni da ste bili u Muzeju kraljice Sofije u Madridu i da ste tamo videli sliku „Gernika“ koju je naslikao Pablo Pikaso. *Moguće pitanje: Mi smo juče bili u Muzeju kraljice Sofije i tamo smo videli sliku „Gernika“ koju je naslikao Pablo Pikaso. Da li je vaš grad bio po nečemu poznat pre bombardovanja? (Gernika je do tada bila nepoznat grad. Od bombardovanja postaje jedan od najpoznatijih gradova na svetu. Pikaso je bio očajan zbog bombardovanja Gernike. Oko 70% grada je bilo uništeno. Stradalo je oko 1600 ljudi.)*

Izabela sada pita – *A da li znate gde je nastala slika „Gernika“? (u Parizu) A da li znate anegdotu vezanu za tu sliku? Studenti kažu da znaju jer su je čuli na času likovne kulture. Jedan ispriča – Kada je slika bila izložena u Parizu, juna 1937. godine, jedan nemački oficir je upitao Pikasa da li je on to uradio. On mu je odgovorio – Nisam ja, vi ste.*

11. Pitaj Izabelu šta je uradila posle bombardovanja. Da li i sada živi u njoj. *Moguće pitanje: A šta ste vi uradili posle bombardovanja? Jeste li nastavili da živite u Gerniki? (Ja sam posle bombardovanja napustila grad. Kasnije sam ga posetila nekoliko puta. Sada živim u Madridu i u ovoj biblioteci provodim svoje vreme, razgovaram sa ljudima i pričam im, kao sada vama, o svom ratnom iskustvu. Danas je to grad koji s ponosom kaže da čuva mir.*
12. Želiš da znaš kako Gernika danas izgleda, da li se promenila mnogo u odnosu na vreme kada je ona živela u njoj. *Moguće pitanje: A kako Gernika danas izgleda? Da li se mnogo promenila od kada je vi pamtili? (O još kako! Mnogo se promenila. Danas je to simpatičan miran grad. Gernika mora da se pamti, da se nešto slično nikada ne ponovi.*

Korak 3 – Šta ste zapamtili? (Nastavnik u ulozi / intervju + kolektivna uloga) (10 minuta)

Izabela se obraća studentima. Pita ih – *Da li vam je razgovor sa mnom koristio? Da li ste dobili informacije koje ste želeli? Imate li još nelih nejasnoća, dilema? Tu sam. Želim da vam pomognete da što upešnije uradite svoj zadatak. Da li biste imali nešto protiv da sada ja vama postavljm pitanja da vidim šta ste zapamtili. Krene sa postavljanjem pitanja – vraća se na ono što su je studenti pitali.*

Korak 4 – Pronalaženje analogije sa trenutnim događanjima u svetu. (Nastavnik u ulozi + kolektivna uloga) (7 minuta)

Izabela pita – *Da li danas u svetu postoji neka Gernika? Da li slušate vesti, čitate na internetu o ratovima koji se sada vode? Očekuje se da će se učenici setiti i povezati npr. Siriju. Nastavlja – Šta je rat doneo Gerniki? (ruševine i žrtve) Šta rat donosi Siriji? (isto to) Ima li neke razlike? Da li rat uvek donosi iste stvari? (da) Da li mislite da je rat jedno veliko zlo? (da)*

Domaći zadatak: napraviti poster o Španskom građanskom ratu i bombardovanju Gernike na osnovu činjenica koje su usvojili na ovom času.

Korak 5 – Refleksija (5 minuta)

Nastavnik i učenici se vraćaju u svoje uloge. Razgovaraju o času i načinu rada – *Šta im se dopalo, šta nije? Zašto? Šta je bilo drugačije u odnosu na prethodne časove istorije? Da li su više zapamtili učeći kroz razgovor iz ulog*

REFLEKSIJA NASTAVNIKA

Marina Kopilović (engleski jezik)

Na oba časa engleskog jezika, postignut je cilj i učenici su bili maksimalno angažovani. Prvi čas je za nijansu bio uspješniji. Svi su se u potpunosti uživali u svoje uloge, čak je učenica koja je imala ulogu lokalnog vodiča u Beču u jednom trenutku umirivala „studente“ jer su pričali u muzeju.

Nekoliko učenika na drugom času je reklo da im se nije svidelo što su se muzički ritmovi uvodili kroz slušanje klasične muzike. Nastavnik je objasnio da su muzički ukusi različiti, da je bilo učenika kojima se to dopalo i da ponekad moraju malo da se strpe i istrpe i ono što im se ne sviđa ako su u drštvu nekoga kome se to dopada. Na tom času, najzanimljivija aktivnost im je bila dramska / muzička vrteška. Dopao im se i razgovor sa Antoni Hopkinsom. Rekli su da su posle toga stvarno imali želju da vide Pikasovu sliku i saznaju nešto o njegovom životu.

Biljana Vukojičić (likovna kultura)

Učenici su uspješnije od očekivanog razumeli i istumačili simbole na slici „Gernika“. Pokazali su interesovanje za život i delo Pikasa i postavljali su dodatna pitanja o njemu. Lični doživljaj „Gernike“, koju je trebalo da ispolje kroz sklapanje delova slike na svoj način, bio je različit. Svih šest grupa je imalo različitu verziju slike. Time su se učenici uverili da je umetnički doživljaj nekog dela različit i da zavisi od ličnog senzibiliteta posmatrača.

Mirjana Milošević

Zadovoljstvo časom bilo je veće od očekivanog. Učenici su, iz svojih uloga, prilično uspešno postavljali pitanja na način na koji se to od njih očekivalo – zainteresovano, radoznalo, oprezno, učtivo ... Neki učenici su bili aktivniji od uobičajenog. Nastavnik ih je nagradio. Naučili su sve što se od njih na ovom času očekivalo. Uspeli su da povežu sadržaje iz likovne kulture i pronađu analogiju sa savremenim događajima u svetu. Izrazili su svoje zadovoljstvo koncepcijom časa i rekli da bi voleli da se ponovi.

MIŠELJENJE UČENIKA

M. S. (dečak) – Sve mi se svidelo. Bolje sam naučio jer sam učestvovao. Na početku sam mislio „šta je ovo“, a onda mi se sve dopalo. Malo mi je možda bilo dosadno na drugom času engleskog jer ne volim klasičnu muziku.

S. P. (devojčica) – Mnogo mi se svidelo sve. Bilo je zanimljivo, nismo morali da sedimo sve vreme i svašta sam naučila. Volela bih da ponovimo.

A. Š. (devojčica) – Ovo je za mene potpuno novo i nisam se odmah snašla, ali pomogli su mi ostali pa sam se opustila. Najviše mi se dopalo kada smo upoznali Antoni Hopkinsa i Izabelu. Sada bih volela stvarno da odem u Beč i Madrid.

N. R. (dečak) – Pa ništa posebno. Časovi kao i svi drugi. Ne zanimaju me ni Beč, ni Madrid, a još manje koncerti klasične muzike, Pikaso i ... Jedino je bilo dobro to što nismo morali da sedimo. A nisu bile loše ni one igre zagrevanja.

A. P. (devojčica) – Mnogo mi se svidelo kada samo tumačili „Gerniku“. A i Izabela je bila zanimljiva. Jadna, baš je propatila u tom bombardovanju. Ne daj Bože rata bilo kome. Volela bih da obiđem Špansku školu jahanja.

L.P. (dečak) – Svidela mi se uloga Antoni Hopkinsa. Nisam ranije čuo za tog glumca. Možda ću da pogledam i film. Izabela je bila baš zanimljiva. Dopalo mi se kada smo sastavljali svoju verziju Gernike.

J. D. (devojčica) - A mogli bismo opet u taj Beč i Madrid. Baš je bilo zanimljivo. U stvari, zašto ne bismo sada putovali u neki drugi grad, u Dablin. (*Ova devojčica se bavi irskim plesom.)

S. S. (dečak) – Nije bilo loše. Malo sam govorio, ali bilo mi je lepo kada smo šetali po Beču, kada samo obilazili muzej i kada smo razgovarali sa Izabelom. (*Ovaj dečak je izuzetno povučen.)